

Fakulteten för lärande och samhälle
Specialpedagogprogrammet
Examensarbete, 15 hp. VT 2022
SPHAH19

Examensarbete

15 högskolepoäng, avancerad nivå

Skolornas arbete med nyanlända elever i behov av stöd

The school's work with newly arrived students in need of support

Almira Harbas

Roia Arwand

Specialpedagogexamen 90 hp
Slutseminarium 2022-05-23

Examinator: Ola Fransson
Handledare: Helena Andersson

Sammanfattning/ Abstract

Studiens syfte är att undersöka och bidra med kunskap kring skolornas arbete med nyanlända elever som är i behov av extra stöd. Forskningsfrågorna är: *Hur arbetar skolor för att upptäcka och identifiera behov av stöd hos elever som lär sig ett andraspråk? Vilka faktorer anses vara betydande i arbetet med tvåspråkiga elever i behov av extra stöd?* De teoretiska utgångspunkterna för studien är systemteori samt läroplansteori. En kvalitativ metodansats med semistrukturerade intervjuer användes för att få svar på forskningsfrågorna. Sammanlagt utfördes åtta intervjuer som spelades in och transkriberades. Empirin som framkom i det insamlade materialet tematiserades och analysmetoden meningskoncentrering användes. De teman som valdes ut utifrån forskningsfrågorna var: *“Mottagning och kartläggning”, “Att upptäcka en nyanländ elev i behov av stöd”, “Stöd och insatser för nyanlända elever” och “Samarbete mellan olika professioner i skolan”*. Resultatet analyserades utifrån tidigare forskning samt studiens teoretiska utgångspunkter. Sammanfattningsvis visar resultatet på att spridning av kartläggningsmaterial, pedagogers kompetens samt samverkan mellan olika professioner har stor betydelse i arbetet med nyanlända elever i behov av stöd.

Nyckelord: Extra anpassningar, nyanlända elever, specialpedagogisk kompetens, studiehandledning, särskilt stöd

Förord

Under ett antal år funderade vi på att vidareutbilda oss till specialpedagoger. Men det dröjde tills hösten 2019 som vi slutligen sökte in och började studera på specialpedagogprogrammet på Malmö Universitet med stor förväntan och engagemang. Inte en endaste gång har vi ångrat oss för detta beslut. Det har varit en fantastisk resa, oerhört lärorikt med mycket kompetenta kursledare samt underbara kurskamrater. Det har dock närmast sig slutet för vår resa och vi kommer att avsluta det med denna studie!

Med tanke på våra erfarenheter av att arbeta med nyanlända elever med olika behov har vi valt att genomföra en studie inom detta område. Vi har tillsammans planerat och diskuterat hur vi ska genomföra studien samt tagit lika stort ansvar. Båda har bidragit med inläsning av aktuell forskning. Utifrån studiens syfte kom vi överens om att intervjua olika nyckelpersoner. Var och en genomförde och transkriberade fyra intervjuer. Materialet delade vi sedan med varandra för att båda skulle vara lika insatta och komma med åsikter, tankar och synpunkter. Gemensamt sammanställde och analyserade vi den insamlade empirin. Det har varit en tillgång att vara två personer i detta arbete då vi har kunnat diskutera och vidga våra vyer, fått nya kunskaper och erfarenheter. Under arbetets gång har vi kontinuerligt haft kontakt både i telefon men även träffats på biblioteket, en eller flera dagar i veckan för att kunna samplanera, samarbeta och samskriva!

Vi vill tacka alla respondenter som deltog och trots rådande pandemi ställde upp för intervju samt bidrog med värdefull information för vår studie.

Vi vill även tacka våra familjer som har funnits vid vår sida hela vägen fram till mål.

Till sist vill vi rikta ett stort tack till vår handledare Helena Andersson som stöttat oss genom hela arbetet med oerhörd viktig respons och uppmuntran!

Malmö, maj 2022

Almira Harbas och Roia Arwand

Innehåll

1 Inledning.....	6
2 Syfte och frågeställningar	8
3 Bakgrund	9
3.1 Nyanlända elever	9
3.2 Studiehundledning på modersmål	10
3.3 Elever i behov av stöd - extra anpassningar, pedagogisk kartläggning, särskilt stöd.....	10
4 Tidigare forskning.....	12
4.1 En bra början - mottagande av nyanlända elever	12
4.2 Elever i behov av stöd	12
4.3 Specialpedagogisk kompetens	13
5 Teoretiska utgångspunkter.....	15
5.1 Systemteori	15
5.2 Läroplansteori	16
6 Metod.....	17
6.1 Metodval - Kvalitativ metod.....	17
6.2 Semistrukturerade intervjuer.....	17
6.3 Urval.....	18
6.4 Presentation av respondenter	18
6.5 Genomförande.....	19
6.6 Bearbetning och analys av empiri	19
6.7 Reliabilitet och validitet	20
6.8 Etik	21
7 Resultat och analys.....	22
7.1 Mottagning och kartläggning	22
7.1.1 Delanalys	23
7.2 Att upptäcka att en nyanländ elev är i behov av stöd	24
7.2.1 Delanalys	25
7.3 Stöd och insatser.....	26
7.3.1 Delanalys	28
7.4 Samarbete mellan olika professioner i skolan	29
7.4.1 Delanalys	32
8 Diskussion.....	34
8.1 Resultatdiskussion	34
8.2 Metoddiskussion.....	35
8.3 Specialpedagogiska implikationer.....	36

8.4 Fortsatt forskning.....	37
Referenser.....	38
Bilagor.....	40
Bilaga 1: Intervjuguide.....	40

1 Inledning

Vår tids ständiga migrationer ställer höga krav på både vårt samhälle och skolsystem.

Skollagen i Sverige (2010:800) via läroplanerna för de olika skolformerna lyfter fram all skolpersonals ansvar för skapandet av förutsättningar som ska möjliggöra att varje individ ska kunna utvecklas så långt som möjligt:

“Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.”
(Skollagen 2010:800; 3. kapitel 2§)

Skolan ska bemöta och utforma en undervisning där eleverna får använda sina starka sidor för att fortsätta utvecklas. Extra stor utmaning för skolorna ligger på eleverna som är två/flerspråkiga och i behov av extra stöd: *“Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet...”* (Skollagen 2010:800; 3. kap 5§) Det är rektors ansvar och skyldighet att se till att all de bestämmelserna ska uppfyllas och följas upp (Skollagen 2010:800, 3.kap.).

Svårigheter i skolan behöver inte enbart bero på ett andraspråk. Det kan finnas andra anledningar för en nyanländ elev att ha det svårt i skolan. Därmed behöver man identifiera behovet av stöd så tidigt som möjligt samt erbjuda anpassningar och särskilt stöd vid behov. Dock behöver man vara säker på vad eleven behöver för stöd samt på vilket sätt man kan stötta och hjälpa eleven för att uppnå målen på bästa sätt. Enligt Skollagen 2010:800; 3. kap 4a § ska ansvariga lärare vid en särskild bedömning, planering av stöd och uppföljning samråda med personal med specialpedagogisk kompetens. Vidare säger skollagen 2010:00; 3. kap 5§ att eleverna i samtliga skolformer och fritidshemmet som på något sätt befaras inte kommer att uppnå de minst uppsatta kunskapskraven: *“skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen”*

Skolinspektionens rapport (2017) lyfter fram utbildningssystemets behov av utvecklandet av kunskaper samt uppbyggandet av beredskap för att ta emot nyanlända elever och ge de bästa förutsättningar för en likvärdig utbildning. Detta i sin tur har en avgörande roll för nyanländas framtida studie. I rapporten betonas vidare att skolornas arbete med nyanlända elever är i stort sätt beroende av en välfungerande mottagande.

Forskning visar att på grund av mångfalden av olika behov och funktionsnedsättningar i kombination med elevernas två/flerspråkighet saknas tillräckligt med studier om hur dessa

elever ska identifieras och placeras i undervisningssystemet (Kangas, 2014, refererad i Lopes-Murphy 2020). Själva ämnet kring nyanlända elever, deras två/flerspråkighet i kombination med andra svårigheter är ett otillräckligt utforskat ämne och det är därför vi hoppas att denna studie kommer att bidra med nya kunskaper kring detta i dagens samhälle nästan mest nuvarande problematik.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med detta examensarbete är att undersöka och bidra med kunskap kring skolors arbete med nyanlända elever som är i behov av extra stöd.

Utifrån studiens syfte är våra frågeställningar:

- Hur arbetar skolorna för att upptäcka och identifiera behov av stöd hos elever som lär sig ett andra språk?
- Vilka faktorer anses vara betydande i arbetet med tvåspråkiga elever i behov av extra stöd?

3 Bakgrund

3.1 Nyanlända elever

Skollagen i Sverige (3. Kap 12 a § Skoll) föreskriver regler som en elev ska uppfylla för att tillhöra kategorin nyanländ elev. Andersson, Lyrenäs & Sidenhag (2017) hänvisar till skollagens huvudsakliga regler för att tillhöra kategorin nyanländ elev:

- a) Att eleven har varit bosatt utomlands, dvs att eleven inte har varit konstant bosatt i Sverige
- b) Att eleven är enligt folkbokföringslagen bosatt i eller anses vara bosatt i landet
- c) Att eleven har påbörjat sin skolgång senare än ordinarie höstterminens skolstart och
- d) Efter fyra års skolgång i Sverige ska eleven inte längre tillhöra kategorin nyanländ elev.

Andersson m.fl. (2017) beskriver Skollagens bestämmelser kring nyanländas obligatoriska bedömning och betonar att lagstiftningen ger rektorn allt ansvar för att bestämma vilka är det som ska genomföra bedömningen. För att ge skolorna ett adekvat och nödvändigt stöd för undervisningsplanering och likvärdig bedömning av nyanländas kunskaper finns det ett nationellt kartläggnings- och handledningsmaterial.

Skapandet och spridningen av kartläggningsmaterialet ska enligt regeringsbeslut genomföras av Skolverket (Andersson m.fl. 2017). Det nationella kartläggningsmaterialet innehåller två obligatoriska steg. Med Steg 1 ska man skaffa sig upplysning om elevens tidigare erfarenheter, intressen och skolgång samt elevernas förväntningar. Detta samtals- och dokumentationsunderlag utgör en kartläggningsprofil som används vid beslut om nyanlända elevers placering i årskurs samt utgör ett underlag för undervisningsplanering (Andersson m.fl. 2017). När det gäller steg 2 är syftet att få underlag om elevers kunskaper och förmågor, för att utifrån elevernas egna förutsättningar och behov kunna planera undervisningen och årskursplacering. Utöver steg 1 och steg 2, som är obligatoriska, finns även steg 3, ett bedömningsmaterial som däremot inte är obligatoriskt. Steg 3 ska genomföras i placeringsskola och är tänkt som hjälpmaterial för att få inblick i nyanländas olika ämneskunskaper och användas för vidare undervisningsplanering för nyanlända elever (Skolverket, 2022).

3.2 Studiehandledning på modersmål

En nyanländ elev ska enligt (Skollag, 2010:800, 12 i §) få studiehandledning på sitt modersmål. Syftet med studiehandledningen är att ge de nyanlända elever förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Studiehandledning får bedrivas av studiehandledare, flerspråkiga lärare eller annan skolpersonal som talar samma språk som eleven (Skolverket, 2016). Andersson m.fl. (2017) belyser vikten av studiehandledning på modersmålet för nyanländas framgångsrika utveckling. Med hänvisning till Skolverkets granskning från 2013–2014 betonas det att studiehandledning på modersmålet har en avgörande roll för nyanländas förutsättningar att kunna följa undervisningen i svensk skola samt få möjlighet att utveckla kunskaper i alla ämnen. Granskningen pekar även på att det finns stora brister i att erbjuda studiehandledning i början av nyanlända elevers skolgång. Det ena problemet enligt Skolverkets granskning är samverkan mellan studiehandledare ämneslärare, Det lyfts fram att den här samverkan har berott på samarbetsviljan, samt att initiativet för samarbetet har oftast varit ensidigt och då detta från studiehandledarens sida. Det andra problemet kopplas till ekonomi, med detta menas att alla nyanlända elever som har rätt till studiehandledning får inte det.

3.3 Elever i behov av stöd - extra anpassningar, pedagogisk kartläggning, särskilt stöd

Alla elever i Sverige oavsett bakgrund omfattas av regler om stöd, extra anpassningar och särskilt stöd (Andersson m.fl. 2017). Däremot uppkommer det oftast brister i undervisningen. Det saknas anpassningar för nyanlända elever som också har specifika förutsättningar och behov. Det är inte sällan att skolorna undviker att inrätta arbete med särskilt stöd för nyanlända elever. Elevernas behov kopplas i stället till bristande kunskaper i svenska. Även om en elev är i behov av stöd erbjuds det endast samma riktade insatser för alla nyanlända elever dvs. prioriterad timplan och förberedelseklass i grundskolan. (Andersson m.fl. (2017) betonar vidare att många skolor har svårighet med att upptäcka om elevens behov är kopplat till elevernas nystart, dvs. ny skola i ett nytt land, eller om eleverna egentligen är i behov av särskilt stöd. Så fort det artikuleras en bedömning om att eleven riskerar att inte uppnå kunskapskraven, är det rektors ansvar att skyndsamt anordnar en utredning, bl.a. en pedagogisk kartläggning, om eleven är i behov av stöd (Andersson m.fl. 2017).

Enligt Skollagen (SFS 2010:800, 3 kap) har en elev rätt till stöd i skolan vid svårigheter att uppnå kunskapskraven. Oavsett svårigheter och tidpunkt i skolan ska eleven erbjudas en god

och trygg undervisningsmiljö där pedagogerna ska arbeta för att eleven ska klara kunskapskraven. Skolan bör vid behov erbjuda stöd. Det kan vara extra anpassningar eller särskilt stöd. Runström Nilsson (2017) menar att extra anpassningar handlar om att utforma undervisningen i klassrummet på sådant sätt så att alla elever har en möjlighet att förstå, genomföra och utvecklas. Det innebär stödinsatser som är genomförbara inom ramen för den ordinarie undervisningen, d v s förtydliga arbetsgången, anpassa material och undervisning så att fler elever uppnår kunskapskraven (Runström Nilsson, 2019).

När inte extra anpassningarna räcker och eleven har fortsatt svårt att klara kunskapskraven ska det meddelas till rektor och rektor ska besluta om att en pedagogisk kartläggning ska göras. En pedagogisk kartläggning är en utredning på hur elevens svårigheter visar sig i skolan, vad som orsakar svårigheterna och vilka åtgärder som skolan ska ta. Man ser inte enbart var det brister utan även vad som fungerar för eleven. Man sätter därmed eleven i ett sammanhang och hur det påverkar eleven (Runström Nilsson, 2017).

När den pedagogiska kartläggningen är slutförd ska rektor fatta beslut om eleven är i behov av särskilt stöd. Bedöms eleven vara i behov av särskilt stöd ska ett åtgärdsprogram upprättas. Särskilt stöd är insatser som inte är genomförbara i den vanliga undervisningen. Det är insatsernas omfattning samt varaktighet som skiljer särskilt stöd från extra anpassningar (Runström Nilsson, 2019). Det särskilda stödet kan bl.a. vara elevassistent, specialundervisning i annan elevgrupp eller enskilt och anpassad studiegång. Ju större avvikelser är från den ordinarie undervisningen desto mer betraktas insatsen som särskilt stöd (Runström Nilsson, 2017).

4 Tidigare forskning

4.1 En bra början - mottagande av nyanlända elever

Vägen till en bra start i Sverige för en nyanländ elev går via skolan. Trots detta poängterar Kästen-Ebeling och Otterup (2018) att det finns mängder med studier och statistiska rapporter som pekar på att misslyckandet i skolan hos elever med utländsk bakgrund är betydligt större än hos svenskfödda elever. För att skapa de bästa förutsättningarna för en nyanländ elev så krävs det enligt Kästen-Ebeling och Otterup (2018) att alla lärare i skolan ska ha kunskap om flerspråkighet och språkutveckling samt språkutvecklande och kunskapsutvecklande arbetssätt. Vidare betonas det att skolorna behöver få Skolverkets stöd kring det systematiska förbättringsarbetet samt organisation och ledning. Kästen-Ebeling och Otterup (2018) hänvisar till Skolverket (2007) och Skolinspektionen (2009) och lyfter fram kritik i arbetet med nyanlända elever då flera rapporter har påpekat brister i form av saknaden av kartläggningar av elevernas kunskaper. Rapporterna har vidare påpekat att undervisningen för nyanlända har ensidigt fokuserat på svenska språket utan en anordning av undervisning i andra skolämnen. Kritiken har riktats vidare mot att nyanlända elever oftast grupperats utifrån kommunernas ekonomi och tradition och inte utifrån elevernas behov, samt att nyanlända elever förblir utan studiehjälp på modersmålet. Kästen-Ebeling och Otterup (2018) betonar vidare att övergången till den reguljära undervisningen visar sig vara den kritiska punkten. För att den nyanlända elevens skolgång ska bli framgångsrik krävs det enligt Kästen-Ebeling och Otterup (2018) att all personal som arbetar med nyanlända elever har kunskap samt delar samma uppfattning om ett andraspråks betydelse för nyanländas utveckling. Vidare betonas det att nyanlända elevers tidigare erfarenheter ska tas tillvara och användas som utgångspunkt till nyanländas fortsatta utveckling.

Även Skolinspektionens granskning från (2017) pekar på brister vid kartläggningen av nyanlända elevers tidigare kunskaper, som i sin tur har avgörande betydelse för elevernas vidare utveckling. Samma granskning riktar även kritik till huvudmännen och rektorerna när det gäller organisering av undervisningen för nyanlända elever och betonar att bristerna ligger i generalisering av utbildningen för alla nyanlända elever i stället för individuella lösningar utifrån tidigare kunskaper.

4.2 Elever i behov av stöd

Case och Taylor (2005) menar att det är en ökning av elever i behov av stöd som lär sig ett andraspråk. Författarna menar istället att lärare har svårt att upptäcka det i början och att tester

inte med säkerhet kan visa på inlärningssvårigheter. Chu och Flores (2011) tar upp vikten av att identifiera de elever som lär sig ett andraspråk i behov av stöd. Pedagoger behöver därmed få mer kunskap om andraspråksinläring samt variera sin undervisning för att kunna upptäcka inlärningssvårigheter. Det som gör det svårt att identifiera är att det är liknande faktorer som påverkar inläringen vare sig man har svårigheter eller ej. Det kan lätt förväxlas, men pedagogerna måste ha kunskaper för att identifiera de elever som är i behov av stöd och erbjuda lämpliga anpassningar (Chu & Flores, 2011). Farnsworth (2018) menar att många lärare antar att svårigheter med ett andraspråk beror på kulturella och språkliga skillnader. Man bör därmed identifiera skillnaden mellan andraspråksinläring och inlärningssvårigheter.

Man kan identifiera inlärningssvårigheter ifall barnet är socialt tillbakadragen, har koncentrationssvårigheter, har svårt att följa instruktioner och har svårt att förstå sociala kontexter. Osipova, Ricci och Menzies (2016) beskriver, ur ett lingvistiskt perspektiv, vad som definierar elever med inlärningssvårigheter i ett främmande språk. De menar att man kan identifiera elever med inlärningssvårigheter ifall de har svårigheter med att minnas och komma ihåg, har svårt med fonem och uttal av bokstäver och ord, har svårt med studieteknik och med att koda och förstå betydelsen av ord. Författarna ger även exempel på strategier man kan använda sig av för att stötta elever, bl.a. med mycket övning och repetition, direkta explicita instruktioner, feedback och varierad undervisning.

Padmadewi och Putu Luh (2017) poängterar att elevernas tidigare kunskaper, erfarenheter och kulturella egenskaper är bland de avgörande faktorerna för tvåspråkiga elever som är i behov av stöd att få möjlighet till optimal utveckling. Padmadewi och Putu Luh (2017) menar vidare att tvåspråkiga elever i behov av stöd behöver tid för att tillägna sig nya kunskaper. Att utgå utifrån elevernas tidigare kunskaper och erfarenheter, samt använda sig av föräldrarnas stöd lyfts som en av betydande faktorer som bidrar till ökning av elevernas prestationer i skolan (Martinez-Àlvarez, 2019; Howard, Katsos och Gibson, 2021).

4.3 Specialpedagogisk kompetens

Garcia (2009) poängterar att kompetensbrist att bedriva undervisning och bemöta tvåspråkiga barn med någon form av språkstörning ligger bakom pedagogernas utmaningar i arbetet med nyanlända elever. Även Martinez Àlvarez (2019) lyfter fram i sin forskning att personal utan tillräcklig kompetens och avsaknad av adekvata tillvägagångssätt för undervisning av elever

med ett andraspråk och i behov av stöd i stället lägger skulden på eleverna själva för deras svårigheter. Martínez Álvarez (2019) hävdar vidare att brist på specialpedagogisk kompetens bidrar till att tvåspråkiga elever med inlärningssvårigheter har färre möjligheter att lära sig och utvecklas. Farnsworth (2018) menar däremot att många lärare antar att svårigheter med ett andraspråk beror på kulturella och språkliga skillnader. Man bör därmed identifiera skillnaden mellan andraspråksinläring och inlärningssvårigheter. Pedagoger behöver därmed få mer kunskap om andraspråksinläring samt variera sin undervisning för att kunna upptäcka inlärningssvårigheter. Det som gör det svårt att identifiera är att det är liknande faktorer som påverkar inläringen vare sig man har svårigheter eller ej. Det kan lätt förväxlas, men pedagogerna måste ha kunskaper för att identifiera de elever som är i behov av stöd och erbjuda lämpliga anpassningar (Chu & Flores, 2011).

Enligt Case och Taylor (2005) behöver lärarna observera, spela in, transkribera och analysera elevens interaktion och sociala samspel för att bli säkra. Dock hävdar författarna att elevernas förmåga och motivation att ta till sig ett nytt språk påverkar. Farnsworth (2018) menar att faktorer såsom bland annat elevens förmåga och motivation att ta till sig ett nytt språk är viktiga för språkinläringen. Vidare menar Farnsworth (2018) att man bör utreda elevens kunskaper i det egna modersmålet samt samla in information från familj/vårdnadshavare om elevens kunskaper och erfarenheter av det språkliga sedan tidigare, ifall det till exempel förekommit språkförsening. Det är även av intresse att veta hur, när och var eleven använder sig av språket och vilket språk som i så fall är dominant (Farnsworth, 2018). Osipova, Ricci och Menzies (2016) lyfter fram att det kan finnas flera faktorer som spelar in i inläringen, bl.a. ålder, tidigare skolbakgrund, läskunnighet, vilket modersmål man har samt vilket främmande språk man ska lära.

5 Teoretiska utgångspunkter

Det är betydelsefullt att välja en teori som skapar mening för hur man tolkar en undersökning. Redan innan man har fastställt metoden ska man börja med att bestämma den teoretiska utgångspunkten. Därmed kan man sälla och välja ut teorier som har specifika fokus eller teorier som kan appliceras på det mesta (Nilholm, 2021).

Utifrån studiens syfte har vi valt att utgå från två teorier, systemteori samt läroplansteori. Systemteorin ger en bild av hur en organisation är uppbyggd och betonar vikten av samspel mellan de olika delarna och nivåerna i organisationen. Läroplansteorin används för att ge kunskap om samhällets och kulturens påverkan på utbildningsprocessers mål och innehåll. Vidare betonar läroplansteorin även vikten av de organisatoriska ramarna samt relationen mellan dem som betydelsefull för elevers inläring.

5.1 Systemteori

Systemteori handlar om att förstå världen i helheter, relationer, sammanhang och mönster. Systemtänkande är att se världen i helheter och individen som en del i en större helhet. Det är en ram för att se samband och mönster, att inte se skilda delar utan helheter. För att ett system ska kunna utföra ett arbete mot ett mål så måste det finnas kopplingar mellan de olika nivåerna och delarna i systemet (Öquist, 2018). Det systemteoretiska perspektivet kan därmed i vår studie bidra med en förståelse för skolornas arbete med nyanlända elever i behov av stöd och vilka faktorer som har betydelse. I det moderna systemet är det samspelet som är intressant. Systemtänkande är tillämpligt oavsett vilken organisation det är. I alla system finns en hierarkisk uppbyggnad, även i systemteorin där nivåer är ett grundläggande begrepp. Den hierarkiska uppbyggnaden av system innebär att de högre nivåerna i hierarkin är överordnade men även att gränserna mellan systemets olika delar ska upprätthållas för att systemet ska fungera. Utifrån studiens syfte möjliggör systemteorin en förståelse för organisationen kring nyanlända elever samt relationen och samverkan mellan olika professioner ser ut. Öquist (2018) hänvisar till Senge (1990) som menar att systemtänkandet gör det möjligt att se bakomliggande strukturer och hur det påverkar människor. Den bakomliggande systemstrukturen beskriver relationer som påverkar beteenden samt hur beslut fattas och normer tolkas. Människor som skapar ett system har svårt att se strukturen då de själva ingår som en del. Några viktiga begrepp i systemteorin är jämvikt samt störning av jämvikt. Öquist (2018) refererar till Priorigine (1984) som hävdar att störning eller oordning

är en förutsättning för att nya och välorganiserade strukturer ska uppstå. Dock är det viktigt att man för in det nya i lagom stor utsträckning.

5.2 Läroplansteori

Lundgren (1981, s.20) definierar läroplansteori som *“ett försök att bygga upp en kunskap om hur utbildningsprocessers mål, innehåll och metodik formas i ett visst samhälle och en viss kultur”*. Genom att använda oss av läroplansteori vid bearbetning och analys av den insamlade empiri kommer vi förhoppningsvis att få bättre förståelse av olika komponenter som har betydelse för elevernas utveckling. Wahlström (2016) hänvisar till Dahllöf (1999) och lyfter fram utbildningens organisatoriska ramar samt relationen mellan dem som avgörande faktorer för elevernas inläring, vilket utgör ramfaktorteorin. Syftet med vår studie är att belysa skolornas arbete med nyanlända elever och därför anser vi att läroplansteori kommer att vara användbar vid bearbetning av empirin. Wahlström (2016) betonar att läroplansteoretisk forskning i andra länder, särskilt USA, även har påverkat läroplansteorin i Sverige. Wahlström (2016) lyfter fram den svenska läroplansutvecklingen som idag resulterat i en betydligt mer strukturellt sammanhållet samt en operativ läroplan, som oftast kompletteras med olika vägledningsmaterial, rekommendationer och riktlinjer. Läroplanen är utformad för att skapa en bättre förståelse samt underlätta vid planering av undervisning och bedömning. En sådan mer strukturerad och sammanhållen läroplan styrs enligt Wahlström (2016) av ett mer *“ökat intresse och fokus på lärares professionella läroplansarbete”* samt av ett starkare yttre resultatkrav. Wahlström (2016) betonar vidare lärarens avgörande roll för undervisningskvalitet och poängterar vidare att vägen till en ökad måluppfyllelse går via just lärarna och deras dagliga läroplans - och didaktiska beslut, som i sin tur stöds av deras bastanta kunskaper och teorier som speglas via deras yrkesspråk. Lundgren (1981) menar vidare för att vi ska kunna förstå hur den slutliga inläringen sker behöver vi ha kunskaper om utbildningens utformning från makroplanet till mikroplanet. En stor del av forskningen har dock fokuserat mer på utbildningspolicyn och inte så mycket på den pedagogiska och klassrumsundervisningen (Nilholm, 2021).

6 Metod

För att inhämta kunskap, få svar på frågor, organisera och tolka information inom ett specifikt område används en vetenskaplig metod (Larsen, 2009). Att förstå en vetenskaplig metod innebär att man får kunskap och kännedom om olika valmöjligheter man som forskare har, vilka krav man ställs inför den forskning som ska genomföras samt vilka fallgröpor som kan uppstå (Bryman, 2018).

Enligt Kvale och Brinkmann (2014) bör man identifiera ämnet och syftet med sin undersökning för att kunna besluta om vilken/vilka metoder man ska använda sig av. Det är forskningsproblemet som ska styra metodvalet. Utöver det är det även viktigt att ha kännedom om och kunna använda de olika metoder finns (Stukat, 2011).

6.1 Metodval - Kvalitativ metod

För att få svar på våra frågeställningar och samla in empiri kommer vi att använda oss av kvalitativa intervjuer. Den kvalitativa forskningen anses ofta vara kontextuell, d v s den försöker förstå ett fenomen utifrån sitt sammanhang (Kvale & Brinkman, 2014). I den kvalitativa forskningen ligger tyngdpunkten oftare på ord än siffror (Bryman, 2018). Bryman (2018) anser att intervju är den mest användbara metoden i kvalitativ forskning. En kvalitativ forskningsintervju handlar enligt Kvale och Brinkmann (2014) om ett synpunkts utbyte mellan två personer som är intresserade av och för samtal kring ett för dem betydande problem(fråga). Den kvalitativa forskningsintervjun är en strävan att ta del av och förstå den intervjuades värld och erfarenheter för att därmed kunna söka meningen i detta. Det är ett samtal utifrån ett bestämt tema och med öppna frågor. Intervju som metod ger möjlighet att studera ett fenomen på ett djupare plan (Kvale & Brinkmann, 2014). Bryman (2018) menar att man i kvalitativa intervjuer kan låta intervjuerna gå i olika riktningar för mer detaljerade svar och tillgång till deltagarnas perspektiv.

6.2 Semistrukturerade intervjuer

I denna studie kommer vi att använda oss av semistrukturerade intervjuer. Det innebär att vi i förväg har förutbestämda frågor men kan utifrån deltagarnas svar även ställa följdfrågor. Genom att i förväg ha formulerat frågor gör att det blir möjligt att jämföra underlagen från intervjuerna med varandra. Frågorna behöver inte komma i samma ordning och man har även möjlighet att ställa ytterligare frågor. Följdfrågorna kan i sin tur medföra att studien blir mer

flexibel och intervjuaren kan anpassa mer efter deltagarnas svar (Bryman, 2018). Stukat (2011) menar att denna metodik ger möjlighet att komma längre och djupare då det är anpassningsbart och följsamt. Det är svårt att göra det med många, men om det görs gör det att få fram mycket information och upplysningar (Stukat, 2011).

6.3 Urval

I den kvalitativa forskningen betonas vikten av “målstyrda urval”. Urvalet sker utifrån forskningsfrågorna, d v s att det är forskningsfrågorna som avgör vilka deltagare som väljs ut (Bryman, 2018). Enligt Stukat (2011) bör en undersökningsgrupp väljas där resultatet även kan generaliseras till en större grupp, d v s representativa urval.

Vi har i detta arbete valt att intervjua personer som tar emot och arbetar med nyanlända elever i Sverige. Kvale & Brinkman (2014) menar att antalet personer som väljs ut för intervju beror på undersökningens syfte, men att det ska intervjuas så många personer som behövs för att få tillräckligt med empiri. Dock har åsikterna om intervjuer på senaste tid varit att ha färre intervjuer men att lägga mer tid på att förbereda och analysera dem, (Kvale & Brinkman, 2014). När det gäller intervjuundersökningar blir antalet personer ännu lägre, då man vill gå djupt in i en persons tankar och uppfattning (Stukat, 2011).

För att kunna få svar på våra frågeställningar har vi utgått från ett systemteoretiskt perspektiv och intervjuat olika nyckelpersoner som arbetar med dessa elever, bl.a. kartläggare på mottagningsenheten, rektorer, SVA-lärare, specialpedagoger och studiehandedare. Detta urval har vi gjort för att kunna få in flera perspektiv och en bättre förståelse för arbetet med nyanlända elever som är i behov av stöd. I och med att vi är två personer som skriver tillsammans bestämde vi att var och en av oss skulle försöka intervjua en kartläggare, en specialpedagog, en rektor, en svenska som andraspråkslärare samt en studiehandedare. Vi var medvetna om att tiden var begränsad men vi ville gärna få tag i så många intervjupersoner som möjligt för att få tillräckligt med empiri till vårt arbete.

6.4 Presentation av respondenter

Sammanlagt intervjuade vi 8 personer från olika verksamheter: 2 kartläggare, 1 bitr. rektor, 2 specialpedagoger, 2 SVA-lärare samt 1 studiehandedare. Vi benämner respondenterna med fiktiva namn, i enlighet med Vetenskapsrådets etiska principer (2017), vilka presenteras i tabellen nedan.

Yrke	Kartläggare	Kartläggare	Bitr.rektorer	Spec.ped	Spec.ped	Sva-lärare	Sva-lärare	Studiehandledare
Respondenter	Emma	Lisa	Eva	Ali	Tina	Mia	Ida	John
Utbildning	Lärare 1-7 i sv,bils,sö 1-9 sva, sfi-lärare Masterexamen i utbildningsvetenskap	Gymnasie-lärare i sv,sva och matematik	Grundskole-lärare (4-9)	Gymnasie-lärare i idrott och historia	Förskolelärare, Lågstadielärare, Sva lärare; Specialpedagog	Gymnasie-lärare i sv.sva och religion	Grunskollärare 4-9	Matte No lärare & SVA-lärare

6.5 Genomförande

Vår studie genomfördes i två olika kommuner i södra Sverige. Vi tog kontakt med nyckelpersoner för att berätta om vår studie och i fall de kunde tänka sig att medverka och på så sätt bidra med sina erfarenheter och kunskaper till vårt arbete. På grund av rådande pandemi var det svårt att få tag i deltagare till studien. I slutändan genomfördes 8 intervjuer, varav 5 digitalt, via Teams, samt 3 på plats. Utifrån våra forskningsfrågor skapade vi en intervjuguide. Vi använde oss av öppna frågor för att få så ingående svar som möjligt. Under intervjuerna kunde vi även ställa följdfrågor vid behov för att förtydliga deltagarnas svar. Intervjuerna varade mellan 30 minuter och upp till 50 minuter och spelades in digitalt, via Teams, eller mobilen på flygplansläge. Därmed sparades intervjuerna och vid transkribering kunde vi stoppa, gå tillbaka och lyssna om vid behov. Kvale och Brinkmann (2014) menar att det underlättar för intervjupersonen att koncentrera sig på det deltagaren när det spelas in. Intervjuaren kan därmed uppmärksamma kroppsspråk och ansiktsuttryck i större utsträckning.

6.6 Bearbetning och analys av empiri

Data samlades in genom kvalitativa intervjuer som spelades in. Det inspelade materialet har sedan avlyssnats och transkriberats på dator. Därefter har materialet analyserats med hjälp av meningskoncentrering vilket Kvale och Brinkmann (2014) beskriver som fokus på det empiri som kommer fram i intervjuerna. Meningskoncentrering innebär en form av kategorisering baserad på det skrivna materialet. Respondenternas långa svar formuleras till korta och mer koncisa svar, d v s intervjupersonens yttranden dras samman till kortare formuleringar (Kvale & Brinkmann, 2014). Utifrån studiens forskningsfrågor valdes sedan olika teman ut för att analysera innehållet och få en bättre förståelse. Larsson (1986) hävdar att det mest avgörande

verktyg i kvalitativa analyser är “jämförelsen mellan olika svar” och sedan identifiering av likheter och skillnader i de svaren. Vårt sökande och jämförelse mellan olika svar har hjälpt oss att skapa balanserad förståelse kring den insamlade empirin. I analysen av empirin har vi även utgått från tidigare forskning samt våra teoretiska utgångspunkter.

6.7 Reliabilitet och validitet

I kvalitativ forskning är det ibland svårt att fastslå vad forskaren konkret har gjort eller hur hen har kommit fram till sina slutsatser. Det är oklart i kvalitativa forskningsrapporter hur personer har valts ut för intervju eller observation. Även den kvalitativa dataanalysen är oftast oklar, dvs hur analysen har genomförts och hur forskaren har kommit fram till sina slutsatser. Bristande transparens är något som man inom den kvalitativa forskningen vill åtgärda. Det forskarna kan göra är att mer specifikt och detaljerat förmedla hur och varför undersökningspersonerna har valts för att motsvara eller representera andra grupper av individer. Därutöver är det av vikt att tydligt och konkret beskriva hur data har samlats in som intervjuer, observationer samt skrivna texter eller berättelser. Vid analys kan man sedan använda sig av en rad olika tillvägagångssätt såsom tematisk analys, narrativ analys, kodning mm för att tydligt synliggöra analysförfarandet (Bryman, 2018).

En studies trovärdighet är beroende av studiens validitet och reliabilitet (Larsen, 2009). Med detta menas att datainsamlingen ska vara relevant för själva studiens syfte och frågeställningar, dvs. att man som forskare ska utifrån problemformuleringen ställa de relevanta frågorna till respondenterna. Genom att ställa frågor som är relevanta för undersökningen kommer man att uppnå hög validitet i studien. Vi har i vår studie använt oss av semistrukturerade intervjuer, vilket möjliggjorde att vi kunde ändra och formulera om frågor som enligt (Larsen, 2009) leder till hög validitet. En annan viktig faktor när det gäller studiens trovärdighet handlar om reliabilitet. Reliabilitet handlar om precision och pålitlighet under hela undersökningens förlopp (Larsen, 2009). Med detta menas preciserade frågeformuleringar samt precisering vid bearbetning av empirin. Utifrån studiens syfte och frågeställningar anser vi att vårt urval av intervjupersoner är tillförlitligt. Som forskare måste man också fråga sig om möjliga felkällor. I vår undersökning kan en möjlig felkälla vara undersökningens effekter. Enligt Larsen (2009) innebär en undersökningseffekt möjlig påverkan på respondenterna från intervjuarens sida dvs. intervjuarens yttre särdrag eller uppträdande kan ha betydelse för respondenternas svar.

6.8 Etik

Att använda sig av en intervjuundersökning anses vara ett moraliskt företag där samspelet mellan intervjuaren och respondenten har påverkan på själva respondenten (Kvale, 1997). Samtidigt har svaren som vi får under intervjuundersökningen påverkan på vår förståelse av människans situation. Därför är det enligt Kvale (1997) viktigt att man som intervjuare ska vara vaksam på etiska avgöranden under hela forskningsprocessen. I Vetenskapsrådet (2017) lyfts det fram att själva individens men även samhällets utveckling är beroende av forskning. Vetenskapsrådet (2017) betonar att de forskningsetiska kraven ska användas som viktiga riktlinjer i varje forskning. Vi har i vår studie följt Vetenskapsrådets (2017) fyra huvudsakliga forskningsprinciper vilket innefattar: *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* samt *nyttjandekravet*.

Vi tog personlig kontakt på plats, men även kontakt via telefon och mail med de personer vi hade tänkt intervjua. Vi beskrev kortfattat vilka vi var och att vi skulle skriva ett examensarbete inom specialpedagogik. Majoriteten tackade ja till att ställa upp på intervju. Dock blev det en del bortfall vid bokning av intervjutid, då en del respondenter fick hinder. Sedan tidigare hade vi formulerat intervjufrågor i en intervjuguide. Detta gick vi igenom flera gånger för att säkerställa forskningens validitet. Intervjufrågorna bestod av öppna frågor som gjorde att respondenterna kunde svara fritt och utifrån sina erfarenheter. Vid själva intervjutillfället började vi gå igenom de fyra forskningsetiska principerna. Vi började med informationskravet, där vi berättade vad syftet var med vår studie och varför vi just ville genomföra intervju med respektive person. Vi betonade att deras erfarenheter och kunskaper skulle bidra till värdefull empiri i vår studie. När det gäller samtyckeskravet fick alla deltagarna själva bestämma om sin medverkan i undersökningen, samtidigt som vi informerade att var och en hade rätt att när som helst under undersökningens gång avbryta sin medverkan. I frågan om konfidentialitetskravet upplystes alla deltagare om att alla personliga uppgifter skulle vara skyddade och försvaras utan tillgång till obehöriga. Ingen obehörig skulle få åtkomst till det insamlade materialet och använda sig av det. Vi berättade att alla namn kommer att vara konfidentiella under hela forskningsprocessen. Riktiga namn på personer, skolor och kommuner skulle avidentifieras. Till sist förklarade vi nyttjandekravet, att all insamlad material skulle komma att användas endast för den aktuella studiens syfte och inget annat.

7 Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras studiens resultat från den insamlade empirin. Med utgångspunkt från våra forskningsfrågor kommer resultatet att redovisas under fyra olika rubriker: “Mottagning och kartläggning”, “Att upptäcka en nyanländ elev i behov av stöd”, “Stöd och insatser för nyanlända elever” och “Samarbete mellan olika professioner i skolan”. Efter varje rubrik kommer vi att göra en delanalys, för att därefter göra en slutlig resultatdiskussion i nästa avsnitt.

7.1 Mottagning och kartläggning

Kartläggningen är ett första steg att ta reda på de nyanlända elevernas erfarenheter och kunskaper. En av respondenterna, Lisa, kartläggare uttrycker det så här:

Kartläggningen är ju en viktig del, men det är ju en liten pusselbit i det hela och att vi kan liksom se var skolan kan börja när de tittar på eleven och elevens behov.

I intervjuerna framkommer att mottagningen genomför tester med nyanlända elever innan de placeras i en skolklass. Testerna är indelade i Steg 1 och Steg 2. Steg 1 visar på övergripande språk- och skolerfarenheter och Steg 2 består av litteracitet och numeracitet. Testresultaten används som underlag för skolplacering. Alla respondenter har kännedom om och uttrycker att kartläggning ska genomföras på mottagningen men alla är inte lika insatta i processen kring mottagning, kartläggning samt överlämning. Vissa beskriver processen tydligt. Ida, sva-lärare, säger så här:

När en elev ska börja skolan registreras den först in på inskrivningsenheten. Där genomförs kartläggning av nyanlända elever och en hälsoundersökning. Där får man även information om mottagande skolan. Inskrivningsenheten kontaktar mig via mejl. Vi bokar ett möte för överlämning och därefter kallar jag eleven och vårdnadshavare på ett inskrivningssamtal där biträdande rektorn (vid behov), jag som andraspråkslärare och tolk är med.

Eva, bitr. rektor, berättar att det är tre enheter som samarbetar vid överlämningen och att det sker kontinuerliga möten:

Varje vecka har jag och min studie- och yrkesvägledare möte tillsammans med en person från mottagningen och en person från antagningen. Det är vi tre enheter, det är vi skola, antagningen och mottagningen.

Vidare berättar Eva, bitr. rektorn, att utifrån mottagningens presentation av eleven bestämmer de sedan hur de ska gå vidare och vilken klass eleven ska placeras i.

Däremot nämner två av respondenterna att de inte får tag i själva testresultatet. En av respondenterna, Tina, specialpedagog, uttrycker:

Innan kom ju lite mer, då tog SVA lärare del av det...men (hmmhm) det är någonting som fallerar, och jag vet inte riktigt vad det är. Det som vi kan få då är att vi kan få information från föräldrarna som kommer om de är helt nya.

Även John, studiehandledare, uttrycker:

När jag får en ny elev för studiehandledning då får jag ingen information om eleven, utan bara tiden jag får planera för studiehandledning

Två av respondenterna nämner även Steg 3, som enligt Skolverkets rekommendationer (Skolverket, 2022) ska genomföras på grundskolan när en nyanländ elev placeras i skolan.

Ali, specialpedagog, berättar:

Det finns ju också ett Steg 3 som man kan använda, men man kan också göra kompletterande tester sen. Sen brukar vi också titta på elevernas betyg från hemlandet och vi brukar prata med eleverna och deras föräldrarna, det är ju inte bara tester. Ibland har de inte gått i skolan heller, så att det varierar ju lite.

En av kartläggarna, Lisa, nämner:

Kartläggningen för nyanlända finns i Steg 3 också.... ett bra sätt att se på var eleven befinner sig kunskapsmässigt i olika ämnen, vilka ämneskunskaper eleven har. Det gör inte vi här och jag tror att det är väldigt få grundskolor som gör Steg 3 också och jag tror inte att man gör det på gymnasiet heller. Den är helt frivillig men den tror jag hade varit en bra väg för att fånga upp ytterligare hur elever ligger till och kunna möta mer på individ eller behov de har.

7.1.1 Delanalys

Trots att Skollagen i Sverige (2010:80) säger att alla barn ska utifrån sina förutsättningar få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt, är misslyckandet i skolan hos elever med utländsk bakgrund hög (Kästen-Ebeling & Otterup, 2018). Nyanlända elever som också är i behov av stöd är en extra utsatt kategori. Skolinspektionens granskning (2017) riktar kritik mot huvudmännens arbete med kartläggningen. Resultatet på vår studie tyder på att kritiken fortfarande stämmer. De flesta av respondenterna har kännedom om den obligatoriska kartläggningens steg 1 och steg 2 som mottagningen utför. Däremot har inte alla möjligheter

att delta vid överlämning eller ta del av testresultat. Skolinspektionen (2017) belyser vikten av att den inledande bedömningen och kartläggningen som görs på mottagningen ska spridas för att elevens behov ska kunna tillgodoses på bästa sätt. I studien framkommer att alla professioner som arbetar med nyanlända elever inte är insatta i det. Bland annat uttrycker en specialpedagog och studiehandledaren att de saknar information om den nyanlända elev som ska placeras i deras skola. Utifrån systemteorin är allting cirkulärt och hänger ihop. Öquist (2018) menar att det måste finnas kopplingar mellan de olika delarna i systemet för att verksamheten ska utvecklas mot sitt mål. I vår studie ser vi att det finns behov av att se över rutinerna för överlämning och spridning av kartlägningsresultat och därmed förbättra den nyanlända elevens möjlighet till utveckling utifrån sina egna behov. För att tillgodose elevens behov rekommenderar Skolverket att även steg 3 ska genomföras på själva skolan. Detta ska bidra till att skolan får en bättre uppfattning om elevens kunskap i olika ämnen. I intervjuerna ges uttryck för att alla inte har kännedom om steg 3 och därmed inte heller använder det. Enligt läroplansteorin behöver det finnas kunskap om utbildningens utformning för att få förståelse för en nyanländ elevs inläring. Informanterna ger också uttryck för brister i arbetet med att kartlägga och organisera utbildningen efter en nyanländ elevs ämneskunskaper. Padmadewi & Putu Luh (2017) betonar vikten av att ta del av en elevs tidigare kunskaper för en optimal utveckling. Studiens resultat pekar på att skolan behöver se över organisation och rutiner för kartläggning och spridning av information om nyanlända elevers erfarenheter och kunskaper.

7.2 Att upptäcka att en nyanländ elev är i behov av stöd

I frågan om att upptäcka nyanlända elever som är i behov av stöd kommer det inget entydigt svar. Lisa, kartläggare, anser att tiden för att genomföra kartläggningen inte är tillräcklig för att kunna upptäcka ifall det finns ett behov av stöd, om inte eleven själv uppger behov av stöd. Ali, specialpedagog, menar att det går att uppmärksamma i själva undervisningen men att även information om tidigare skolbakgrund och elevens progression kan göra det möjligt att upptäcka ifall behov av stöd finns. Utöver detta uttrycker han också:

... att man tittar på alla ämnen, för det kan ju vara så att man kanske har haft en matematikundervisning som påminner mycket om vår matematikundervisning så att där så rullar det på ganska bra medans det kan vara väldigt svårt att lära sig svenska kanske.

Specialpedagog Tina betonar också att man snabbt kan upptäcka elevernas behov i själva undervisningen:

De får ju börja med skolord, med enkla begrepp, vissa lär sig väldigt snabbt och kan gå vidare, andra tar längre tid och då kan man märka ganska snabbt om det är någonting.

John, studiehandledare, beskriver att det ibland tar en viss tid tills han upptäcker att eleven är i behov av stöd:

Oftast efter att jag har jobbat med eleven ett par gånger. Det har hänt någon gång att eleven själv har sagt när jag har haft betygssamtal med eleven: "Vet du om att jag har dyslexi?"

Mia, SVA-lärare, berättar:

Oftast så tror jag att det upptäcks här när man märker att det är någonting som inte fungerar, oftast så är det någonting konkret som man märker först...

Emma, kartläggare, uttrycker att hon egentligen inte har några verktyg för att upptäcka om en elev är i behov av stöd. Däremot är det hennes erfarenhet som lärare som hjälper att upptäcka och känna igen att det handlar om någonting annat än flerspråkighet. Emma säger:

Jag har jobbat länge i enbart svenskspråkiga miljöer innan jag blev SVA lärare och där är det mycket lättare och upptäcka eventuellt behov av specialpedagog, därför att man inte kan skylla på flerspråkigheten. Men den erfarenheten som jag har fått där, den har jag nog översatt när jag träffar flerspråkiga elever och bara tänkt och det här är nu samma som jag har sett hos en helt och hållet svenskspråkig elev.

Utgångspunkten för vidare arbete med nyanlända elever är enligt Eva, bitr. rektor, klasskonferenser där alla undervisande lärare och EHT medverkar. Beslut om pedagogisk kartläggning sker i diskussion med undervisande lärarna. Specialpedagogen ansvarar för att genomföra det. Eva uttrycker:

...det allra vanligaste är väl att vi startar upp och sen så har vi vår klasskonferens så som vi har alldeles i början, där vi går igenom både på gruppnivå och på individnivå och då är det ju oftast som lärarna har fångat upp att det är någonting vi bör titta på och då gör vi en pedagogisk kartläggning som våra lärare tillsammans genomför med vår specialpedagog där hon också träffar, sammanfattar och tittar på vad det då kan vara för någonting, om det ska gå vidare...

7.2.1 Delanalys

Det är betydelsefullt att identifiera elever med ett andraspråk som är i behov av stöd (Chu & Flores, 2011). Däremot har många skolor svårt att upptäcka behov av stöd och kopplar oftast nyanlända elevers svårigheter till bristande kunskaper i svenska (Andersson m.fl. 2017).

Enligt vad som framkommer i intervjuerna är elevernas tidigare erfarenheter och kunskaper betydelsefulla för identifiering ifall en elev är i behov av stöd. Studiens resultat pekar på att även eleven själv samt vårdnadshavare kan vara behjälpliga med viktig information för att få kännedom om elevens behov. Kartläggarna träffar eleverna endast vid genomförandet av steg 1 och steg 2 och menar att tiden inte räcker för att upptäcka ifall en elev är i behov av stöd. Vidare uttrycker informanterna att det är främst i undervisningen man kan upptäcka ifall en elev är i behov av stöd, t ex elevens progression. Även bitr. rektorn nämner att lärarna i klasskonferenser flaggar för elever som har svårt att följa undervisningen. Bitr. rektor kan därefter besluta om pedagogisk kartläggning (Skollagen 2010:800) för att identifiera vidare insatser. Chu & Flores (2011) hävdar att det är lätt att förväxla andraspråksinläring och inläringssvårigheter då det är liknande faktorer som påverkar inläringen oavsett om man har svårigheter eller ej. En av kartläggarna berättar om att hennes erfarenhet av svenskspråkiga elever i behov av stöd även hjälpte henne att identifiera nyanlända i behov av stöd under den tid som hon arbetade som SVA-lärare. Garcia (2009) lyfter fram vikten av att pedagogerna har kompetens att bedriva undervisning samt bemöta tvåspråkiga elever i behov av stöd. Martinez Álvarez (2019) hävdar att brist på specialpedagogisk kompetens medför att tvåspråkiga elever med inläringssvårigheter inte det stöd som de behöver för att utvecklas. Farnsworth (2018) menar att pedagoger behöver få mer kunskap om andraspråksinläring samt variera sin undervisning för att kunna upptäcka behov av stöd. Enligt läroplansteorin är lärarnas dagliga arbete med läroplanerna samt didaktiska beslut avgörande för undervisningskvalitén (Wahlström, 2016)

7.3 Stöd och insatser

Det framkommer i intervjuerna att det erbjuds olika stöd och insatser till nyanlända elever. Majoriteten av respondenterna är insatta i de stöd och insatser som erbjuds. En av respondenterna, John, studiehandledaren, uttrycker däremot att han inte alls är insatt i detta arbete. John säger:

Det är svårt för mig att veta eftersom jag inte har något stort samarbete med annan skolpersonal. Men om jag misstänker att eleven har svårigheter, då försöker jag ta kontakt med mentorn för att prata om respektive elev.

John betonar att han själv tar initiativ till samarbete med mentorn.

SVA-lärarna tar båda upp reducerat schema, studiestöd i liten grupp eller enskilt, lästräning och samtal med kurator som exempel på stöd och insatser. Förutom det berättar Ida, sva-lärare, att det utarbetas extra anpassningar, erbjuds studiehandledning på modersmålet och att

skolan arbetar aktivt med transspråkande. Mia, SVA-läraren, berättar även att oavsett vilket behov eleven har så erbjuds samma åtgärder:

Men om jag skulle säga att batteriet av stödåtgärder som vi har, oavsett om det är en elev som inte kommer i tid eller krånglar på annat sätt eller om det är en elev som alltid är där, oavsett vad det är för typ av elev är det samma.

Även Ali, specialpedagog, lyfter fram att nyanlända elever erbjuds en mängd olika stöd och insatser:

På vår skola kan det vara allt ifrån psykolog- och kuratorsinsatser till elevassistent till specialundervisning, att det är väldigt olika, och inte sällan en kombination av dem, men det varierar ju tänker jag. Och sen har vi ju studiehandledning på modersmål och det kan man ju få mer utav eller man kan få det förlängt och så.

Men samtidigt berättar Ali att det finns en del hinder med att göra utredningar på nyanlända elever:

... det ju klurigt som sagt med att utreda elever som är nya i landet. Man gör ju heller inga t.ex. logoped och så, de gör ju inga läs- och skrivutredningar förrän eleverna har varit fyra år i Sverige och då är de inte nyanlända längre, så att man har ju lite svårare där att ta hjälp av vården.

Ali betonar vidare:

Det finns ju risk, tänker jag, att elever blir diskriminerade då på så sätt, om man tänker att undervisningen ska ske på samma sätt för alla elever som är nya, och framför allt kanske i svenska då som de har så himla mycket då undervisning i, att även om de inte har någon liksom diagnos, så att man tidigt sätter in ett stöd.

När det gäller Tina, specialpedagog, så svarar hon att nyanlända elever får stöd i form av olika insatser bl.a. studiehandledning, samt extra insatser i matematik eller lästräning. Däremot Tina uttrycker att det oftast är brist på tid som ställer till problem när det gäller samarbetet med studiehandledaren. Tina säger så här:

Ibland är det svårt att hinna och få tid för det här samarbetet med studiehandledare, där finns det utvecklingsmöjligheter tänker jag!

Enligt Eva, bitr. rektor, är det de pedagogiska kartläggningarna som man utgår ifrån när man beslutar om vidare stöd och insatser. Eva berättar:

När vi gör de här pedagogiska kartläggningarna och vi ser att det finns fog för att vi tänker att det kanske finns något annat, att det kan vara koncentrationssvårighet eller så, så har vi ett samtal med eleven och vårdnadshavarna om de tycker att vi får lov att gå vidare.

Eva berättar att de vid behov kopplar in skolpsykologen och skolläkaren för vidare bedömning. Samtidigt betonar hon att utredningen därefter sällan fortsätter:

Och då skickar vi vidare och sen så har vi en dialog med vår skolpsykolog och självklart så är det då också skolläkaren som tittar på det. Och så kontaktar vi skolpsykologen och sen så gör ju då skolpsykologen sin bedömning men det är ju väldigt sällan som det faktiskt går vidare för det är så himla svårt att veta, är det ptsd eller vad handlar det om eller är det språksvårigheter och språksvighet. Vi har haft ett par elever som vi har tittat på, vi har funderat på om finns en funktionsnedsättning eller som särbegåvning eller nedsättning men det är väldigt svårt faktiskt. Det handlar ju för oss om att stötta oavsett, och det gör vi.

7.3.1 Delanalys

Oavsett bakgrund, har alla elever i Sverige rätt till stöd, d v s extra anpassningar och särskilt stöd (Andersson m fl., 2017). Samtidigt lyfter Andersson m fl. (2017) att det oftast saknas anpassningar för nyanlända elever som är i behov av stöd. Det är inte sällan att anpassningarna helt uteblir. I vår studie framkommer det att olika professioner är insatta på olika vis i arbetet med stöd och insatser. Bitr. rektorn betonar att det är den pedagogiska kartläggningen man utgår ifrån när man fattar beslut om extra anpassningar och särskilt stöd. Det är specialpedagogens ansvar att utföra den pedagogiska kartläggningen och vid behov tas kontakt med skolpsykolog och skolläkare. Studiens resultat tyder på att SVA-lärarna är rätt så insatta och ger exempel på de stöd och insatser som erbjuds på deras skola. Det kan bl. a vara reducerat schema, lästräning, studiestöd i liten grupp eller enskilt mm. Dock uttrycker en av SVA-lärarna att oavsett behov erbjuds alla elever samma stöd. Även en av specialpedagogerna nämner att stödet kan vara allt ifrån psykolog- och kuratorsinsatser till specialundervisning. Samtidigt påpekar specialpedagogen att det finns svårigheter med att genomföra en del utredningar på nyanlända elever om de inte har varit i Sverige i minst fyra år. Han betonar att det kan medföra diskriminering och att eleven inte får det stöd som hen har rätt till. Studiehandledaren uttrycker dock att han inte får information om de stöd och insatser eleverna får på skolan. Ifall han själv upptäcker behov av stöd så försöker han själv att ta kontakt med mentorn. Detta kan belysas med det systemteoretiska perspektivet vilket betonar att människorna i ett system har svårt att se strukturen där de själva ingår i (Öquist, 2018). Studiens resultat visar på att studiehandledaren inte är delaktig i arbetet kring elevers stöd och

insatser. Wahlström (2016) hänvisar till Dahllöf (1999) som utifrån läroplansteorin beskriver utbildningens organisatoriska ramar och relation mellan dem som en betydande faktor för elevernas inläring. Resultatet i studien visar på brister i verksamhetens organisation samt relationen mellan olika professioner, vilket kan ha en negativ påverkan på elevernas inläring.

7.4 Samarbete mellan olika professioner i skolan

Det framkommer i intervjuerna att olika professioner har olika uppfattningar kring samarbetet sinsemellan. När det gäller kartläggarna framkommer det att de endast är med fram till överlämning. Det varierar vilka som medverkar vid överlämningen. I vissa skolor är det bitr. rektor som har ansvaret för att ta emot en nyanländ elev, vid behov är även specialpedagog inkopplad. På andra skolor är det specialpedagogen och SVA-läraren som tar emot. Specialpedagogerna samt SVA-lärarna lyfter fram samarbetet med EHT som en viktig del i arbetet kring elever i behov av stöd. Det som de flesta av respondenterna lyfter fram är samarbetet med studiehandledare. Det framkommer däremot att det är mycket som är oklart kring vem som ska ta initiativ till samarbetet.

John, studiehandledare uttrycker så här:

Det är svårt för mig att veta, eftersom jag inte har något stort samarbete med annan skolpersonal. Men om jag misstänker att eleven har svårigheter då försöker jag ta kontakt med mentorn för att prata om respektive elev.

Vidare berättar John:

Jag har bästa samarbete med mentorn/klasslärare. När jag ska ha någon studiehandledning då brukar jag ha ett samtal med mentorn, där vi fyller en planeringsmall för eleven som ska ha studiehandledning. Vi skriver in kortsiktiga och långsiktiga mål för eleven. Detta görs på initiativ av mig som studiehandledare, eftersom vi på modersmålsenheten har fått direktiv att fylla i de planerings mallarna. Det som jag anser är problematiskt här är att det saknas uppföljning av det som vi har skrivit in.

.....specialpedagog har jag aldrig samarbetat med.

När det gäller samarbetet med studiehandledare uttrycker Eva, bitr. rektorn:

Studiehandledare är ju ett svårt kapitel eftersom vi är så himla många och det är jättemånga studiehandledare. Så har vi ju att studiehandledarna kommer hit här och har studiehandledning framför allt en eftermiddag i veckan.

Ali, specialpedagog, beskriver samarbetet mellan de olika professionerna på skolan så här:

EHT är ju en form, som vi ses ju varje vecka, där studievägledning är med också, och det tror jag är ganska ovanligt att man har med studievägledare varje vecka sådär inne i EHT. Och sen har vi ju pedagogisk klasskonferens där både, EHT, alla undervisande lärare men även elevassistenter är med.

Tina, specialpedagog:

Jag har jättegott samarbete med EHT, ett väldigt nära samarbete med skolsköterskan, socialpedagog, psykolog, som inte är hela tiden i skolan. Vi kan lösa många saker utan att det lyfts på EHT. Sen har jag jättegott samarbete mot det arbetslaget som jag jobbar med i och med att vi träffas så ofta.

Mia, SVA-lärare, lyfter fram vikten av att en specialpedagog även har en undervisning i sin tjänst. Detta anser hon tillför en större förståelse för eleverna och förbättrar samarbetet mellan lärarna och specialpedagogen:

Men här så har vi en specialpedagog som jobbar som idrottslärare och även målärare, samtidigt som hen är specialpedagog och det tycker jag är positivt. Jag tror att det är att föredra att specialpedagogen också undervisar i nån utsträckning och möter de eleverna i klassrummet som lärarna möter så att man får en förståelse, tror jag, som specialpedagog. Jag tror att det är avgörande för att samarbetet ska fungera och det fungerar rätt bra här. Jag tror att det är en anledning att specialpedagogen är med i undervisningen mycket.

När det gäller samarbetet med studiehandledaren uttrycker Mia så här:

Det är väldigt olika beroende på studiehandledarens ambition och vilken tid studiehandledaren är här. Studiehandledare är oftast väldigt upptagna, de har mycket att jobba och de kör runt mellan olika skolor hela tiden, så de blir kastade in här, ibland är det så en timme i veckan och då är det ju svårt med en timme i veckan att få en kontinuitet så det blir nog för många här och nu. Man kommer en lektion, vad jobbar ni med här, det här jobbar vi med, titta extra på detta. Och någon form av återkoppling hade varit önskvärt.

Ida, SVA-lärare, beskriver samarbetet med studiehandledare:

Det är viktigt att studiehandedare och ämnesläraren samverkar kring eleven. Jag ser studiehandedning som en viktig pedagogisk resurs. På vår skola har vi regelbundna träffar med studiehandedare. Där har vi pedagogiska diskussioner om hur vi kan förbättra vårt samarbete. Vi använder oss av transpråkande undervisningssätt.

Vidare betonar Ida vikten av specialpedagogers och ETH:s arbete. Ida berättar:

Specialpedagoger och EHT team har för uppgift att undanröja hinder för varje elev med målet att få en positiv lärandesituation för eleverna. Målet är att tidigt uppmärksamma elever som är i behov av särskilt stöd.

Båda två kartläggarna Emma och Lisa berättar att de följer eleven fram till överlämning till mottagande skola. Dock skiljer sig överlämningarna åt på så sätt att Lisa genomför det på plats medan Emma berättar att ekonomi och tid har påverkat att överlämningarna i stället har övergått till ett kort Skype-möte. Emma berättar:

Från början så var det så att kartläggarna åkte till mottagande skola och hade ett samtal ofta med läraren i SVA men också med specialpedagoger, ibland om man hade tur och då var det bästa fick man kontakt med klassläraren som var den som skulle ha större delen av ansvaret. Men successivt togs det bort, det kostar för mycket pengar, det tog tid och istället ersattes de här fysiska mötena med Skype möten och då hade man i förväg skickat ut kartläggning profilerna, så att mottagaren kunde titta igenom de och man avsatt, jag tror vi avsatt en kvart för den här samtal.

Vidare berättar Emma att hon därefter inte är insatt i hur arbetet med eleven fortsätter. Emma, kartläggare, berättar att ifall man misstänker att en elev är i behov av stöd så kan man skriva i elevens profil att man rekommenderar "Kontakt med EHT". Hon uttrycker det så här:

Oftast det blev inga kontakter sen med skolan, men däremot då brukade vi skriva i profilerna. Man kan göra rekommendationer i profilen och där kan man skriva Kontakt med EHT. Och det blev på något sätt som ett kodsystäm mellan oss kartläggare och mottagande skolor, därför att stod det Kontakt med EHT, då betyder det att det här är en elev som har en diagnos, eller det här är en elev som har visat på stora svårigheter och man tog också upp det i samtalet, vi har sett eller vi har märkt, men som kartläggare har man ju ingen chans att liksom göra någonting praktiskt ute på skolan, utan man kan ju bara rekommendera.

När det gäller Lisa, kartläggare, så betonar hon att överlämningen sker på plats och vid behov kan hon även be specialpedagog vara med:

Om jag har någon misstanke att den här eleven kan behöva stöd från specialpedagog, så meddelar jag specialpedagog att hen kan vara med på de här mötena där vi har

överlämning eller så kan vi prata speciellt om den här eleven efter mötet också. Sen vet jag inte vidare hur arbetet ser ut på skola allmänt och specialpedagog.

Lisa poängterar att efter detta möte avslutas deras insyn i elevens fortsatta skolgång.

Eva, bitr. rektor lyfter fram samarbetet mellan arbetslagen, undervisande lärare och specialpedagog och poängterar vikten av nära samverkan mellan de olika professionerna i klassrummet:

Specialpedagogerna är ju med på arbetslagsmöten, jag vet inte om det är det varje vecka men jag tror det, och sen så är ju specialpedagogerna med i undervisningen så det är ju inte så ofta att vi plockar ut elever, det gör vi ju också, särskilda insatser kring elever, när man har kommit fram till att det behövs. Men det är ju också att lärarna jobbar tillsammans med specialpedagogen i klassrummet också och stöttar där så det är ett nära samarbete.

7.4.1 Delanalys

Utifrån studiens resultat framkommer det att respondenterna upplever skillnader i samarbetet mellan olika professioner och i arbetet kring nyanlända elever. Kästen-Ebeling & Otterup (2018) betonar att den kritiska punkten i arbetet med nyanlända elever är övergången till den reguljära undervisningen, som är enligt studiens resultat i hög grad kopplat till samarbetet mellan de olika professionerna. Kästen-Ebeling & Otterup (2018) lyfter fram Skolverkets kritik mot att nyanländas grupperingar och placeringar görs utifrån kommunernas ekonomi och tradition som i sin tur leder till att nyanländas utveckling bromsas. Respondenternas svar från vårt studie tyder på att det fortfarande gäller samma uppfattning kring nyanländas placeringar till respektive skola. Den ekonomiska aspekten lyfts fram som avgörande i nyanländas övergång och placering till respektive skola. När det gäller samarbete med EHT, lyfter alla respondenter fram vikten av detta samarbete, dock är en av kartläggarna kritiskt när det gäller samarbetet med EHT. Hon uttrycker att EHT-möten oftast hålls bakom stängda dörrar och att man som undervisande lärare behöver armbågas för att komma in på EHT-mötena. En av specialpedagogerna beskriver däremot EHT-mötena som ett viktigt och effektivt forum för att fatta beslut gällande vissa elever, men samtidigt betonar hon att undervisande lärare endast deltar på mötena vid behov. En av sva-lärarna belyser vikten av EHT och specialpedagogernas arbete som oerhört betydande för att tidigt upptäcka elever som

är i behov av stöd, samt att undanröja hinder för varje elev med målet att få en positiv lärandesituation för eleverna.

Även om Skollagen (2010:80) säger att en nyanländ elev ska erbjudas studiehandledning på modersmålet pekar studiens resultat att detta är "*ett svårt kapitel*" (Bitr. rektor). Utifrån intervjuerna framkommer det tydligt att det finns behov av utveckling när det gäller samarbete mellan studiehandledare och andra professioner. Studiehandledaren själv uttrycker att han själv tar initiativ till samarbete med de andra professionerna. Förutom behov av samarbete uttrycker studiehandledaren behov av uppföljningsarbete. Detta kan belysas utifrån systemteorin som betonar vikten av samarbetet mellan alla komponenter i ett system för att systemet ska utvecklas. Å andra sidan lyfter en av respondenterna studiehandledarens ambition, samt tiden under dagen när studiehandledaren är i skolan som betydande faktorer i detta samarbete. Precis som studiehandledaren efterlyser även denna respondent någon sorts återkoppling kring eleven. Detta är i enlighet med Skolverkets granskning 2014 som lyfter samma problem och betonar att problemet uppstår på grund av saknaden av samarbetsvilja. Vidare betonas även att initiativet för samarbetet oftast ensidigt tas från studiehandledarens sida (Andersson m.fl., 2017). En av respondenterna, SVA - lärare, uttrycker däremot att de har ett gott och regelbundet samarbete med studiehandledare och att hon anser att samverkan mellan studiehandledaren och ämnesläraren har en avgörande roll för nyanländas utveckling. Den andra SVA-läraren betonar fördelarna med att en specialpedagog även har en del i sin tjänst som undervisande lärare i klasserna. Hon lyfter fram detta som en avgörande faktor i arbetet med nyanlända elever och för att det ska fungera bra. Även bitr. rektorn anser att specialpedagogens samverkan med undervisande lärare både i och utanför klassrummet är av betydelse för elevernas fortsatta utveckling.

8 Diskussion

I detta avsnitt kommer vi att presentera resultatdiskussion samt metoddiskussion. Vidare kommer vi att beskriva specialpedagogiska implikationer samt ge förslag till vidare forskning.

8.1 Resultatdiskussion

Syftet med vår studie var att belysa skolornas arbete med nyanlända elever som är i behov av stöd samt belysa faktorer som kan vara betydande i detta arbete. Utifrån studiens syfte och forskningsfrågor ansåg vi att det systemteoretiska perspektivet och läroplansteoretiska perspektivet var mest lämpliga att utgå ifrån. Den insamlade empirin fick vi genom semistrukturerade intervjuer. För att få svar på våra forskningsfrågor valde vi intervjupersoner med olika professioner som arbetar med nyanlända elever.

Studiens resultat pekar på brister i överlämning och spridning av kartlägningsresultat från mottagningen, då alla berörda professioner inte får ta del av det. Detta medför i sin tur att skolan har svårt att erbjuda en undervisning som ska tillgodose nyanlända elevers behov och möjligheter till en god utveckling. För att en nyanländ elev i behov av stöd ska få möjlighet till en optimal utveckling är enligt Padmadewi och Putu Luh (2017) elevens tidigare kunskaper och erfarenheter av oerhörd betydande faktorer. I och med att kartlägningsresultatet inte sprids till alla berörda professioner medför det en begränsning av nyanlända elevers möjligheter till bästa möjliga utveckling. Vidare framkommer det att skolpersonalen inte har kännedom om och därför inte använder sig av det rekommenderade kartlägningsmaterialet, steg 3, från Skolverket. Användningen av steg 3 möjliggör att skolan får en bättre inblick i elevens ämneskunskaper och utifrån det utarbetar en undervisningsplan. Skolorna behöver därmed se över sina rutiner, försäkra att all personal får ta del av kartlägningsresultat från mottagningen samt fortbilda personalen i att använda sig av steg 3 för en likvärdig bedömning.

Vidare belyser studien att det tar längre tid att identifiera svårigheter om inte eleven själv eller vårdnadshavare har informerat om att behov av stöd finns. Däremot är pedagogernas kompetens och tidigare erfarenheter av stor betydelse för att upptäcka svårigheter. För att skapa en framgångsrik skolgång för en nyanländ elev behöver alla lärare ha kunskap om flerspråkighet samt språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (Kästen-Ebeling & Otterup, 2018). Chu och Flores (2011) betonar vikten av att pedagogerna har kunskap om

andraspråksinläring för att kunna identifiera de elever som är i behov av stöd. Vidare menar Chu och Flores (2011) att oavsett om en elev har svårigheter eller ej så är det liknande faktorer som påverkar inläringen, vilket lätt kan förväxlas av pedagogerna. Därmed tar det längre tid att upptäcka att en elev är i behov av stöd och erbjuda lämpliga anpassningar. Studien visar på att det finns behov av att fortbilda pedagoger och därmed öka deras kompetens för att de ska kunna identifiera behov av stöd så tidigt som möjligt. I studien framkommer det att identifieringen av stödbehov främst görs i undervisningen. Enligt skollagen 2010:800; 3. kap 5§ ska elever i samtliga skolformer och fritidshemmet som på något sätt befaras inte kommer att uppnå kunskapskraven erbjudas stöd. De stöd och insatser som erbjuds vid behov enligt studiens resultat är bl.a. reducerat schema, studiestöd i liten grupp eller enskilt, lästräning mm. I studien framkommer även att det är samma stöd och insatser som erbjuds oavsett behov.

Utifrån studiens resultat ser vi att samarbetet mellan olika professioner ser olika ut. Enligt skollagen i Sverige (2010:800) är det all skolpersonals ansvar att skapa förutsättningar som ska möjliggöra att varje individ ska kunna utvecklas så långt som möjligt. Det som framkommer tydligt är att majoriteten av respondenterna uttrycker att samarbetet mellan studiehandledare och övriga professioner inte är tillfredsställande. Samtidigt betonar de flesta respondenter vikten av att specialpedagogen är med i undervisningen och därmed förbättrar samarbetet med lärarna och ökar förståelsen för elevernas behov. Även EHT anses vara en betydande faktor i arbetet med stöd och insatser till nyanlända elever.

Sammanfattningsvis visar studiens resultat på att spridning av kartläggningsmaterial, pedagogers kompetens samt samverkan mellan olika professioner har stor betydelse i arbetet med nyanlända elever i behov av stöd. Med det systemteoretiska perspektivet pekar studiens resultat på att skolorna behöver utveckla och förbättra det systematiska kvalitetsarbetet samt se över organisation och ledning. Med det läroplansteoretiska perspektivet belyser studiens resultat vikten av pedagogernas kunskaper kring utbildningens utformning för att öka förståelsen och beredskapen att ta emot nyanlända elever och ge bästa förutsättningar för en likvärdig utbildning.

8.2 Metoddiskussion

Studiens syfte och forskningsfrågor styrde vårt val av metod, vilket enligt Kvale och Brinkmann (2014) är en bra utgångspunkt. I studien har vi använt oss av en kvalitativ metod med semistrukturerade intervjuer. Denna intervjumetod möjliggör att man kan ställa

följdfrågor och därmed uppnå syftet med ett mer tydligt och fördjupat svar. Enligt Kvale & Brinkmann (2014) kan det finnas en risk att det blir svårare att jämföra empirin. Dock har våra följdfrågor möjliggjort empiri som vi har kunnat ta till vara och jämföra. Kvale & Brinkmann (2014) hävdar att ju fler intervjuer man genomför som forskare, desto mer erfaren och säker blir man. Därmed kan det vara möjligt att resultatet hade sett annorlunda ut ifall vi hade haft större erfarenhet. Vi förberedde oss emellertid genom att skapa en intervjuguide utifrån våra forskningsfrågor. Därefter lade vi mycket tid på att sätta oss in i det samt förbereda oss. Vi tänkte även över hur vi skulle uppfattas som personer samt på vilket sätt vi kunde ställa frågor, vilket Bryman (2018) menar har betydelse för intervjun. Majoriteten av intervjuerna genomfördes digitalt, vilket kan ha påverkat intervjusituationen, även om det inte var något vi upplevde som skulle påverka resultatet. Med tanke på den begränsade tid vi hade till förfogande samt den rådande pandemin intervjuade vi åtta personer, vilket kan anses minska överförbarheten. Vi upplevde däremot att antalet intervjuer var för många och att det krävdes mycket tid till resultat- och analysdelen i studien. Det är svårt och tidskrävande men det ger en mer nyanserad bild (Stukat, 2011). I vårt val av respondenter hade vi i åtanke att ha ett brett urval av olika professioner och därmed möjliggöra att få med olika perspektiv. Respondenterna blev i förväg informerade om vad studien skulle handla om och hur det skulle genomföras. De fick ta del av Vetenskapsrådets etiska principer och deltog frivilligt. Enligt Vetenskapsrådet (2017) kan man därmed använda sig av materialet som underlag för studien.

8.3 Specialpedagogiska implikationer

Enligt Skolverkets specialpedagogiska föreskrifter är specialpedagogik en verksamhet och ett kunskapsområde som har sin grund i pedagogiken, men samtidigt har starka kopplingar med medicin, psykologi och sociologi. Specialpedagogik anses vara en nödvändighet i komplexitet och variation av elevernas olika livssituationer. Vår studie belyser olika professioners uppfattningar och erfarenheter kring just denna komplexitet och variation och därför anser vi att den kan bidra med kunskap och förståelse för skolornas arbete med nyanlända elever som också är behov av stöd. Specialpedagogisk verksamhet ska enligt Skolverket och utifrån Skollagens föreskrifter ha ett främjande, förebyggande och stödjande roll för elevernas olika behov med syftet att alla elever ska utvecklas så långt som möjligt. Som specialpedagog har man ett extra ansvar för skolutveckling och handledning av pedagoger. Enligt Skollagen 2010:800; 3. kap 4a § ska ansvariga lärare vid en särskild bedömning, planering av stöd och uppföljning samråda med personal med specialpedagogisk kompetens. Martinez Álvarez (2019) hävdar att brist på specialpedagogisk kompetens bidrar till att tvåspråkiga elever med

inlärningssvårigheter har färre möjligheter att lära sig och utvecklas. Specialpedagogen bör utifrån studiens resultat ha en stödjande roll i klassrumspraktiken vilket i sin tur höjer pedagogernas kompetens gällande verksamhetens individuella, grupp- och organisatoriska förutsättningar samt medför en positiv inverkan på nyanlända elevers utveckling och måluppfyllelse.

Vi hoppas att denna studie ska bidra till att flera specialpedagoger med sin kompetens kommer att användas vid skolornas vardagliga arbete med elever som är i behov av stöd. Detta har även stor påverkan av nyanlända elevers utveckling och måluppfyllelse.

8.4 Fortsatt forskning

Det finns stora möjligheter till vidare forskning inom området för studien. Man kan utifrån studiens resultat undersöka vidare hur man kan förbättra samverkan mellan de olika professionerna i skolan i arbetet med nyanlända elever. Ett annat förslag är att forska hur nyanlända elever i behov av stöd upplever stöd och insatser och därmed även få med deras perspektiv i detta viktiga ämne. Det skulle även vara intressant att forska huruvida de stöd och insatser som erbjuds ger önskvärd effekt på elevernas utveckling.

Referenser

- Andersson, Anderz; Lzrenäs, Sara & Sidenhag, Lina (2017). *Nyanlända i skolan. Myndigheters ansvar och elevers rättigheter*. Gleerups Utbildning AB
- Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Lund: Studentlitteratur (690 s).
- Case, Rod E.; Taylor, Shanon S. (2005) Language Difference or Learning Disability? Answers from a Linguistic Perspective. *Clearing House*, v78 n3 p12.
- Chu, Szu-Yin; Flores, Sobeida (2011) Assessment of English Language Learners with Learning Disabilities. *Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, v84 n6 p244-248.
- Farnsworth, Meghan (2018) Differentiating Second Language Acquisition from Specific Learning Disability: An Observational Tool Assessing Dual Language Learners' Pragmatic Competence. *Young Exceptional Children*, v21 n2 p92-110.
- Garcia, Ofelia (2009). *Bilingual Education in the 21 Century: A Global Perspective*. Malden, Ma: Wiley, Blackwell
- Garcia, Ofelia & Wei, Li (2018). *Translanguaging. Flerspråkighet som resurs i lärandet*. Stockholm; Natur och kultur
- Howard, Katie B; Katsos, Napoleon & Gibson, Jenny L. (2021). Practitioners' perspectives and experiences of supporting bilingual pupils on the autism spectrum in two linguistically different educational settings. *British Educational Research Journal*; <https://doi.org/10.1002/berj.3662>
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur. (370 s)
- Kästen-Ebeling, Glida & Otterup, Tore (2018). *En bra början – mottagande och introduktion av nyanlända elever*. Lund: Studentlitteratur
- Larsen, Ann Kristin (2009) *Metod helt enkelt – en introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Gleerups utbildning AB
- Larsson, Staffan (1986). *Kvalitativ analys-exemplet fenomenografi*. Lund; Studentlitteratur
- Lopes-Murphy, S. A. (2020). Contention Between English as a Second Language and Special Education Services for Emergent Bilinguals with Disabilities. *Latin American Journal of Content & Language Integrated Learning*, 13(1). <https://doi.org/10.5294/laclil.2020.13.1.3>
- Lundgren, P. Ulf (1981). *Att organisera omvärlden. En introduktion till läroplansteori*. Stockholm: Liber Förlag

Martinez-Álvarez, Patricia (2019). Dis/ability labels and emergent bilingual children: current research and new possibilities to grow as bilingual and biliterate learners. *Race Ethnicity and Education*, 22:2, 174-193, DOI: 10.1008/13613324.2018.1538120

Nilholm, Claes (2021). Teori i examensarbetet – en vägledning för lärarstudenter, Lund. Studentlitteratur. (162 s.)

Osipova, Anna V.; Ricci, Leila A.; Menzies, Holly (2016) Bienvenidos a Todos: Strategies for Supporting Students with Learning Disabilities in a Foreign Language Classroom. *Journal of the International Association of Special Education*, v16 n1 p89-99.

Padmadewi, Ni Nyoman & Artini, Putu Luh (2017). Teaching English to a Student with Autism Spectrum Disorder in Regular Classroom in Indonesia. *International Journal of Instruction*, Jul 2017, Vol. 10 Issue 3, p159-176.

Runström Nilsson, Petra (2017) Elevhälsa samverka, förebygga, bygga. Malmö: Gleerups utbildning (127 s.)

Runström Nilsson, Petra (2019) Pedagogisk utredning och kartläggning: att utreda och dokumentera elevers behov av särskilt stöd. 4: uppl. Malmö: Gleerups utbildning

Skollagen: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

Skolverket (2016) Utbildning för nyanlända elever. <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65bceb/1553966475563/pdf3576.pdf>

Skolverket (2017) Skolhuvudmännens mottagande av nyanlända elever i grundskolan. <https://skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2017/skolhuvudmannens-mottagande-av-nyanlanda-elever-i-grundskolan/skolhuvudmannens-mottagande-av-nyanlanda-elever-i-grundskolan.pdf>

Vetenskapsrådet. (2017). God forskningsssed. https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/Godforskningssed_VR_2017.pdf

Wahlström, Ninni (2016). *Läroplansteori och didaktik*. Malmö: Gleerups Utbildning AB

Öquist, Oscar (2018) Systemteori i praktiken. Stockholm: Gothia Fortbildning AB (136 s.)

Bilagor

Bilaga 1: Intervjuguide

Bakgrundsfrågor

1.
  - a) Vilken utbildning har du?
  - b) Vilka arbetsuppgifter har du?

Huvudfrågor

2. Hur kartlägger ni nyanlända elever?
3. Hur ser samarbetet mellan mottagning och skola ut?
4. Hur upptäcker ni ifall en elev är i behov av stöd?
5. Vilka stöd och insatser erbjuds vid behov av stöd?
6. Hur ser samarbetet ut mellan de olika professionerna på skolan? (Lärare, specialpedagog, studiehandledare, EHT)
7. Om du hade möjlighet att förändra, vad och hur skulle du förändra i arbetet med nyanlända elever som är i behov av stöd?